

3 SEM TDC GECH (CBCS) GE 3 (A/B)**2 0 2 0**

(Held in April–May, 2021)

CHEMISTRY

(Generic Elective)

Paper : GE–3

Full Marks : 53

Pass Marks : 21

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions***GROUP—A**

Paper : GE–3A

(Physical Chemistry)

(Marks : 26)

1. তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :
- $1 \times 3 = 3$

Choose the correct answer from the following :

- (a) KCl দ্ৰৱৰ আৰ্টিফিকেল কম তুল্যাংক পৰিবাৰিতা থকা দ্ৰৱটো হ'ব

The solution of KCl which has the lowest value of equivalent conductance is

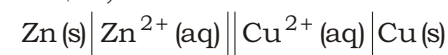
- (i) 1 M (ii) 0.1 M
-
- (iii) 0.01 M (iv) 0.001 M

- (b) এটা অনাৰ্দ্ৰ দ্ৰৱৰ ক্ষেত্ৰত তলৰ কোনটো শুদ্ধ ?

Which one of the following is correct for a non-ideal solution?

- (i)
- $\Delta H_{\text{mix}} = 0$
-
- (ii)
- $\Delta V_{\text{mix}} = 0$
-
- (iii)
- $\Delta V_{\text{mix}} \neq 0$
-
- (iv)
- $\Delta H_{\text{mix}} = 0$
- ;
- $\Delta V_{\text{mix}} \neq 0$

- (c)
- $\text{Zn(s)} | \text{Zn}^{2+}(\text{aq})$
- আৰু
- $\text{Cu(s)} | \text{Cu}^{2+}(\text{aq})$

ইলেক্ট্ৰ'ডৰ প্ৰমাণ ইলেক্ট্ৰ'ড বিভৱ ক্ৰমে -0.76 V আৰু $+0.34 \text{ V}$ হ'লে,

কোষটোৰ বাবে প্ৰমাণ e.m.f. হ'ব

If the standard electrode potential of $\text{Zn(s)} | \text{Zn}^{2+}(\text{aq})$ and $\text{Cu(s)} | \text{Cu}^{2+}(\text{aq})$ electrodes are -0.76 V and $+0.34 \text{ V}$ respectively, then the standard e.m.f. of the cell $\text{Zn(s)} | \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) || \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) | \text{Cu(s)}$ will be

- (i) +1.1 V (ii) +0.43 V
-
- (iii)
- -1.1 V
- (iv) 0 V

(3)

UNIT—I

2. তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিবা : $3 \times 2 = 6$

Answer any *two* of the following questions :

(a) আংশিকভাৱে মিহলি হোৱা দুটা তৰলৰ ক্ষেত্ৰত ক্ৰান্তীয় দ্ৰৱ উষ্ণতাৰ সংজ্ঞা দিয়া। চিত্ৰৰ সহায়ত ফেনল-পানী তন্ত্ৰটো বৰ্ণনা কৰা। $1 + 2 = 3$

Define critical solution temperature for a partially miscible liquid pair. Describe phenol-water system with the help of diagram.

(b) NaOH ৰ এটা জলীয় দ্ৰৱত 180 g পানীত 20 g NaOH দ্ৰৱীভূত হৈ আছে। যদি পানীৰ ঘনত্ব 0.9980 g/ml হয়, তেন্তে দ্ৰৱটোৰ ম'লাৰিটি গণনা কৰা। 3

An aqueous solution of NaOH contains 20 g NaOH in 180 g water. If density of water is 0.9980 g/ml, then calculate the molarity of the solution.

(c) দ্বৈত দ্ৰৱৰ বাবে ৰাউল্টৰ সূত্ৰটো বৰ্ণনা কৰা। এই সূত্ৰৰ সহায়ত আদৰ্শ আৰু অনাদৰ্শ দ্ৰৱৰ পাৰ্থক্য দেখুওৱা। $2 + 1 = 3$

Explain Raoult's law for binary solutions. Using this law, show the difference between ideal and non-ideal solutions.

(4)

UNIT—II

3. তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিবা : $3 \times 2 = 6$

Answer any *two* of the following questions :

(a) বৰফ-পানী-পানী বাষ্প তন্ত্ৰটো প্ৰাৰম্ভা চিত্ৰৰ দ্বাৰা বৰ্ণনা কৰা। ত্ৰিপাদ বিন্দুত তন্ত্ৰৰ স্বাতন্ত্র্যমাত্ৰা কিয় শূন্য হয়? $2 + 1 = 3$

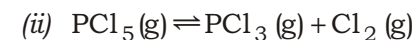
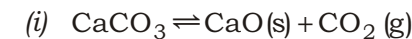
Draw and explain the phase diagram of ice-water-water vapour system. Why does the degree of freedom of a system become zero at triple point?

(b) প্ৰাৰম্ভা, উপাংশ আৰু স্বাতন্ত্র্যমাত্ৰা কাক বোলে, উদাহৰণসহ লিখা। 3

Define number of phases, components and degrees of freedom with examples.

(c) তলত দিয়া বিক্ৰিয়াসমূহৰ প্ৰাৰম্ভা, উপাংশ আৰু স্বাতন্ত্র্যমাত্ৰা কিমান, লিখা : $1 \frac{1}{2} \times 2 = 3$

Determine the number of phases, components and degrees of freedom in the following equilibria :

য'ত (when) $P_{\text{PCl}_3} = P_{\text{Cl}_2}$

(5)

UNIT—III

4. তলৰ যি কোনো এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিবা : 5

Answer any *one* of the following questions :

- (a) (i) ক'লবাচৰ স্বাধীন প্ৰব্ৰজনৰ নীতিটো লিখা। অসীম লঘুতাত জলীয় CH_3COONa , HCl আৰু NaCl ৰ তুল্যাংক পৰিবাহিতা যথাক্ৰমে 0.0091, 0.0425 আৰু $0.0128 \text{ ohm}^{-1} \text{ m}^2 \text{ equiv}^{-1}$ হ'লে অসীম লঘুতাত CH_3COOH ৰ তুল্যাংক পৰিবাহিতা নিৰ্ণয় কৰা। $1\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} = 4$

Write Kohlrausch's law of independent migration of ions. The equivalent conductances of aqueous CH_3COONa , HCl and NaCl at infinite dilution are 0.0091, 0.0425 and $0.0128 \text{ ohm}^{-1} \text{ m}^2 \text{ equiv}^{-1}$ respectively. Calculate the equivalent conductance of CH_3COOH at infinite dilution.

- (ii) আয়নীয় গতিশীলতা মানে কি বুজা? 1

What do you mean by ionic mobility?

- (b) বিশিষ্ট পৰিবাহিতা কাক বোলে? লঘুতাৰ সৈতে বিশিষ্ট পৰিবাহিতা কমে, কিন্তু ম'লাৰ পৰিবাহিতা বাড়ে, কিয় ব্যাখ্যা কৰা। $1 + 2 + 2 = 5$

(6)

What is specific conductance? Explain why specific conductance decreases, but molar conductance increases with dilution.

UNIT—IV

5. তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিবা : $3 \times 2 = 6$

Answer any *two* of the following questions :

- (a) হাইড্ৰ'জেন তড়িৎদ্বাৰ ব্যৱহাৰ কৰি কোনো দ্ৰৱৰ pH কেনেকৈ নিৰ্ণয় কৰিব পাৰি, বৰ্ণনা কৰা। 3

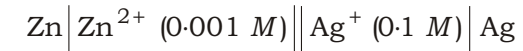
Describe how the pH of a solution can be determined by using a hydrogen electrode.

- (b) বিদ্যুৎদ্বাৰ বিভৱ, কোষ বিভৱ আৰু গাঢ়তা সম্পৰ্কে নানপ্টিৰ সমীকৰণটো উপপাদন কৰা। 3

Derive Nernst's equation for electrode potential, cell potential and concentration.

- (c) (i) তলত দিয়া কোষটোৰ e.m.f. গণনা কৰা। দিয়া আছে, $\text{Ag}|\text{Ag}^+$ আৰু $\text{Zn}|\text{Zn}^{2+}$ অৰ্ধকোষৰ প্ৰমাণ বিভৱ যথাক্ৰমে +0.80 V আৰু -0.76 V : 2

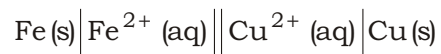
Calculate the e.m.f. of the following cell. Given that the standard potentials of $\text{Ag}|\text{Ag}^+$ and $\text{Zn}|\text{Zn}^{2+}$ half-cells are +0.80 V and -0.76 V respectively :

(7)

- (ii) তলত দিয়া কোষটোত সংঘটিত হোৱা বিক্ৰিয়াটো লিখা : 1

Write the cell reaction of the following cell :

GROUP—B

Paper : GE-3B

(Organic Chemistry)

(Marks : 27)

6. তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×3=3

Choose the correct answer from the following :

- (a) তলত দিয়াবোৰৰ ভিতৰত কোনটো যৌগ আটাইতকৈ আম্লিক ?

Which one of the following compounds is most acidic?

- (i) $\text{CH}_3\text{—COOH}$
(ii) $\text{CH}_3\text{—CH}_2\text{—COOH}$
(iii) $\text{Cl—CH}_2\text{—COOH}$
(iv) $\text{CCl}_3\text{—COOH}$

16-21/511

(Turn Over)

(8)

- (b) গেব্ৰিয়েল-থেলিমাইড বিক্ৰিয়াৰ সহায়ত প্ৰস্তুত কৰা যৌগটো হৈছে

Gabriel phthalimide reaction is used for the preparation of

- (i) প্ৰাইমেৰী এৰ'মেটিক এমাইন
primary aromatic amine
(ii) ছেকেণ্ডেৰী এমাইন
secondary amine
(iii) এলিফেটিক প্ৰাইমেৰী এমাইন
aliphatic primary amine
(iv) টাৰছিয়েৰী এমাইন
tertiary amine

- (c) তলত দিয়া কোনটো মন'ছেকেৰাইড এটা পেন্ট'জ ?

Which of the following monosaccharides is a pentose?

- (i) গ্লুক'জ
Glucose
(ii) ফুক্ট'জ
Fructose
(iii) এৰাবিন'জ
Arabinose
(iv) গেলেক্ট'জ
Galactose

16-21/511

(Continued)

(9)

UNIT—V

7. (a) কাৰ্বক্সিলিক এছিডৰ উতলাংক বিন্দু সম আণৱিক ভৰ এলক'হলৰ তুলনাতকৈ কিয় বেছি? ব্যাখ্যা কৰা। 2

Explain why carboxylic acids show much higher boiling point compared to alcohols of comparable molecular mass.

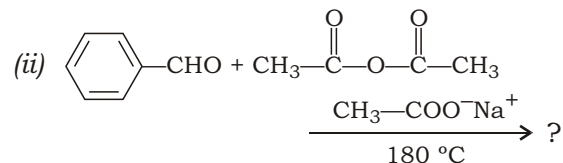
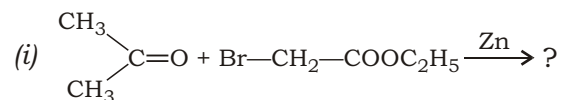
অথবা / Or

- হেল-ভ'লহাৰ্ড-যেলেনস্কি বিক্ৰিয়াৰ সহায়ত কেনেকৈ α -হেল'কাৰ্বক্সিলিক এছিড প্ৰস্তুত কৰিব? 2

How will you prepare α -halocarboxylic acid with the help of Hell-Volhard-Zelinsky reaction?

- (b) তলত দিয়া বিক্ৰিয়াবোৰ সম্পূৰ্ণ কৰা আৰু বিক্ৰিয়াটোৰ নাম লিখা : $1\frac{1}{2} \times 2 = 3$

Complete the following reactions and give the name of the reactions :

(10)

অথবা / Or

- এছিটিক এছিডৰ পৰা তলত দিয়া যৌগবোৰ কেনেকৈ প্ৰস্তুত কৰিব? $1 \times 3 = 3$

Starting from acetic acid, how would you prepare the following compounds?

- (i) এছিটেমাইড

Acetamide

- (ii) এছিটিক এনহাইড্ৰাইড

Acetic anhydride

- (iii) এছিটাইল ক্ল'ৰাইড

Acetyl chloride

UNIT—VI

8. (a) অপসৰণ বিক্ৰিয়াৰ বাবে হ'ফমেনৰ নীতিটো লিখা। 2

Write Hofmann rule of elimination.

অথবা / Or

- হ'ফমেন ব্ৰ'মাইড বিক্ৰিয়াৰ সহায়ত এনিলিন প্ৰস্তুত কৰা। 2

Prepare aniline by Hofmann bromamide reaction.

(11)

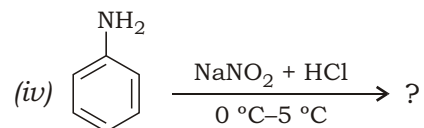
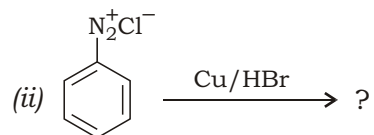
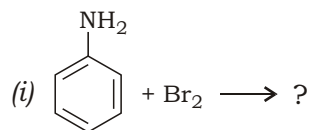
- (b) পাইমেৰী, ছেকেণ্ডেৰী আৰু টাৰছিয়েৰী এমিনে নাইট্ৰাছ এছিডৰ লগত কেনেকৈ বিক্ৰিয়া কৰে, উপযুক্ত উদাহৰণসহ ব্যাখ্যা কৰা। 3

How do primary, secondary and tertiary amines react with nitrous acid? Explain with suitable example.

অথবা / Or

তলত দিয়াবোৰ সম্পূৰ্ণ কৰা (যি কোনো তিনিটা) : $1 \times 3 = 3$

Complete the following reactions (any three) :

(12)

UNIT—VII

9. (a) ম'ন'ছেকেৰাইডক কেনেকৈ শ্ৰেণীবিভাজন কৰা হয়? উপযুক্ত উদাহৰণসহ লিখা। 2

How are monosaccharides classified? Explain with suitable example.

অথবা / Or

মিউটাৰ'টেছনৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা। 2

Write a short note on mutarotation.

- (b) গ্লুক'জৰ মুক্ত-শৃংখল গঠন প্রতিষ্ঠা কৰা। 3

Establish the open-chain structure of glucose.

অথবা / Or

তলত দিয়াবোৰ কেনেকৈ পৰিৱৰ্তন কৰিবা (যি কোনো দুটা)? $1\frac{1}{2} \times 2 = 3$

How can you convert the following (any two)?

(i) এবাবিন'জৰ পৰা গ্লুক'জ
Arabinose to glucose

(ii) গ্লুক'জৰ পৰা ফ্ৰুক্ট'জ
Glucose to fructose

(13)

(iii) এলড'হেক্স'জৰ পৰা এলড'পেন্ট'জ

Aldohexose to aldopentose

(c) α -D-গ্লুক'জৰ পাইৰান'জৰ গঠন লিখা। 1

Draw the pyranose structure of α -D-glucose.

UNIT—VIII

10. (a) তলত দিয়া এমিন' এছিডৰ এটাকৈ নাম আৰু গঠন-
সংকেত লিখা : 2

Name and write the formula of one amino acid from the following :

(i) এটা ক্ষাৰকীয় এমিন' এছিড

A basic amino acid

(ii) এটা প্ৰশম এমিন' এছিড

A neutral amino acid

(b) প্ৰ'টিনবোৰ কি? প্ৰ'টিনক কেনেকৈ শ্ৰেণীবিভাগ কৰা
হয়? উদাহৰণ দিয়া। 3

What are proteins? How are proteins classified? Give example.

(14)

অথবা / Or

তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা : $1\frac{1}{2}\times 2=3$

Write short notes on the following :

(i) সংযুক্ত প্ৰ'টিন

Conjugated proteins

(ii) প্ৰ'টিনৰ প্ৰাইমেৰী গঠন

Primary structure of proteins

(c) ষ্ট্ৰেকাৰ সংশ্লেষণ পদ্ধতিৰ সহায়ত α -এমিন' এছিড
কেনেকৈ প্ৰস্তুত কৰিবা? 2

How α -amino acids can be prepared by Strecker synthesis?

অথবা / Or

কি ঘটিব, যেতিয়া—

(i) গ্লাইছিনক ক্ষাৰকৰ উপস্থিতিত এছিটাইল ক্ল'ৰাইডৰ
সৈতে উত্তপ্ত কৰিলে;

(ii) α -এমিন' এছিড নিন্‌হাইড্ৰিনৰ লগত বিক্ৰিয়া
কৰিলে? 1+1=2

(15)

What happens, when—

(i) glycine is heated with acetyl chloride
in the presence of base;

(ii) α -amino acid reacts with ninhydrin?

(d) আৱশ্যকীয় এমিন' এছিড কোনবোৰ ? উদাহৰণ দিয়া । 1

What are essential amino acids? Give
example.

***